

НАРОДЕН ТЕАТЪР "КРЪСТЬО САРАФОВ"

ХУДОЖЕСТВЕН СЪВЕТ

П Р И Е М А Н Е

СПЕКТАКЪЛА НА ПЬЕСАТА "ГОЛЕМАНОВ" ОТ СТ. КОСТОВ

София, вторник, 3 ноември 1953 г.

СТЕНОГРАФСКИ ПРОТОКОЛ

- 0 -

Работническа осигурителна
СТЕНОГРАФСКА ЗАДРУГА

София

Телефон 4-25-27

7-4125

СЪДЪРЖАНИЕ

	стр.
ОТКРИВАНЕ — Камен Садаров	2
ПРИСЪСТВУВАЩИ	2
ПРЕДВАРИТЕЛНИ ВЪПРОСИ	2
ИЗКАЗВАНИЯ:	
Стефан Сърчадиев	4
Георги Цанев	5
Стефан Великов	8
Николай Лилиев	10
Люзан Стрелков	12
Николай Масалитинов	13
Иванка Димитрова	13
Стефан Савов	15
Руза Делчева	17
Кръстьо Мирски	20
Аспарух Темелков	22
Михаил Джунов	23
Рмил Стефанов	23
Филип Филипов	24
ЗАКРИВАНЕ	29

НАРОДЕН ТЕАТЪР "КРЪСТЪ САРАЗОВ"Художествен съвет

О Б С Ъ Ж Д А Н И Е

ПЬЕСАТА "ГОЛЕМАНОВ" от КОСТОВ

София, вторник, 3 ноември 1953 г.

/Открито в 12 ч. и 40 мин./

- 0 -

ПРИСЪСТВУВАТ: Директор Камен Зидаров, Филип Филипов, Стефан Сърчаджиев, Моисе Вениеш, Кръсть Мирски, Николай Лилев, Н.О. Масалитинов, Стефан Савов, Стефан Великов, Олга Кирчева, Иванка Димитрова, Аспарух Темелков, Емил Стефанов, Руза Делчева, Марга Колчакова, Лозан Стрелков, Георги Цанев.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Другари! Има болшинство. Откривам заседанието.

Това е първото гледане на Големанов от Художествения и Режисьорския съвет заедно. Ние изменихме практиката - да не се гледа отделно. Сега трябва да се произнесете дали представлението е вече в такова положение, че можем да кажем Комитета за приемане.

Преди това обаче трябва да ви кажа, че има трима изпълнители на Големанов: др. Петър Димитров, Никола Попов и по-късно влезе др. Петко Атанасов, след като същият излезе от "Три сестри".

Като се изказвате по представлението, трябва да се изкажете и по това, дали трябва да видим и другите двама изпълнители на Големанов и тогава да кажем Комитета. Вобщо трябва да се изкажете каква процедура да се проведе.

Аз смятам, че трябва да видим и тримата изпълнители на Големанов, но общо взето сега можем да се произнесем за представлението и да видим дали то е вече готово.

РУЗА ДЕЛЧЕВА: В женските роли има ли някакви дублорки?

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Някакви особени промени няма. По-късно ще влезе Сладкарова. Но в центъра на пиесата е Големанов.

Моля ви, като се изказвате за представлението и кажете мнението си за поканването на Комитета, да се произнесете и по този

въпрос, дали след като видим и другите двама изпълнители на Големанов, тогава да поканим Комитета, или и сега можем да вземем такава решение.

Имате думата, другари.

РУКА ДЕЛЧЕВА: Никола Попов готов ли е вече с репетициите?

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Готов е. Петко Атанасов също е готов, защото той е участвувал по-рано, в първото представяне на "Големанов" и знае текста.

РУКА ДЕЛЧЕВА: Времето на действието кога е?

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: 1927/1928 година.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Кога става действието в самата пиеса? Как се схваща?

АСПАРУХ ТИМЕЛКОВ: В същото време.

МОИС БЕНИШ: Пиесата е написана преди Първата европейска война. По чисто цензурни съображения ние пренасяме действието след войната, 1927 година, защото в политическите партии тогава разпознаването се наблюдава по времето на Ляпчевото управление. У редактора автори има такова пренасяне назад с цел да могат да бъдат показани конкретни събития, конкретни политически партии.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Аз съм малко смутен от такова тълкуване.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Ляпчев дойде в 1926 година и управлява до 1929 година. Ти какво мислиш?

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Аз мисля, че и преди Първата световна война има такова нещо. Но това не е толкова съществено.

Втория въпрос: случайно или нарочно са пропуснати някои моменти в пиесата?

МОИС БЕНИШ: Кой?

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Или може би аз не съм ги чул.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Ние нямаме последната редакция, печатания екземпляр.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Доколкото си спомням в печатания екземпляр нямаше моменти за илюстрации на скъперничеството на този човек. Например, изпращане на телеграмата, за файтон поръчва.

МОИС БЕНИШ: Тая реплика, за файтона, ^{акт 2-ри} забрави. - "Вземете файтон за моя сметка".

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: За телеграмата - също.

МОИС БЕНИШ: За телеграмата не е забравил.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Не мога да разбера какво представлява военният.

МОИС БЕНИШ: Гост, военен.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: От руската армия ли е с тези лампази?

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Това трябва да се махне.

МОИС БЕНИШ: Военна униформа от тогавашно време.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Права е Ружа. Това малко смущава. Това са по-старите руски форми. Ще му сменим погоните.

СТЕФАН САВОВ: Защо е този стар човек? Дайте един млад офицер. Млади хора се въртят там, а той стар и сам се върти между младите.

МОИС БЕНИШ: Семейството Големанов кани и възрастни гости. В тематиката на автора има, че кани и възрастни гости.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Имат приятели хората, и роднини.

Кой иска думата за изказване?

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Облеклото съобразено ли е с това от 1928 година? В 1928 година не бяха такива дрехите.

МОИС БЕНИШ: Същите са. По молен журнал са.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Ние гледахме и старата постановка. Ние знаме и снимки. Така е.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Точно така е: къса рокля, талията долу.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Танците бяха точно такива тогава, в 1928 г.

Н.О. МАСАЛИТИНОВ: Както е облечена Вена, Големанов не би разрешил. Все пак ^{ме}говорят за известен морал.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Както и да е за облеклото. Дайте да се произнесем за играта, за постановката и да видим можем ли да каним Комитета за приемане.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Както е поставена пиесата и както се играе от нашия театър, много ми харесва, с изключение на това, че би могло да се потърси малко по-голямо разнообразие на изговаряната сцена в третото действие. Групира се в дъзото. Някъде може да се поразнообрази.

Петър Димитров много ми харесва. Той е много интересен и ще направи ролята много хубаво. Само трябва да се обърне внимание на известни моменти, от ролята, където се губи малко текстът. Аз съм напълно съгласен с режисьора да се пренесе действието в оная

епоха, 1927/1928 година, характерна както за нашия политически живот, така и за костюмите. Мисля, че не е грешка гдето Вена е облечена в такъв костюм. Това е един морал, който съществува само на думи. В сънност семейството живее свой собствен живот, синът живее свой собствен живот, дъщерята живее свой собствен живот.

Приемам пиесата и мисля, че час по-скоро трябва да се пусне. Много бързо, даже бих казал до края на тази седмица, да се покажи Комитетът, а през другата седмица да излезе на сцената. Още при първия контакт с публиката тази пиеса ще порасте извънредно много. Да не разтакваме повече репетициите на тази пиеса. Мисля, че с една-две репетиции ще стане.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Аз мисля, че спектакълът е почти готов в основните си линии във всяко отношение. Още сега действа, макар че чувствам известна суровина в работата, още не е улегнала. Но може да се смята, че в основните линии работата е извършена, направена. Основното тук разбира се ^еобразът на Големанов. И той трябва да бъде подчертан навсякъде, не за сметка на ансамбъла, но всичко да допринася за изтъкването на този образ, който характеризира нашите политически борби в буржоазно време.

Основният въпрос при постановката е този: наистина да се пренесе ли действието след войната? Верно е, че авторът пише, че това се отнася за преди войната. Костов може да е имал съображения, не защото се е боял, а просто за удобство. Това се отнася в известен смисъл и за преди Първата световна война, но след нея тези неща приеха драстичен характер в онова време, макар че в други пиеси той дава още по-силни моменти, например в комедията "Комедия без име", която написаха с Вожинков.

Сега как трябва да разбираме този Големанов, този министеркабъл, който постоянно мечтае да стане министър? От действията и от отношенията на другите към него се вижда, че това е един богат човек, депутат, човек на Партията, един от стълбовете на тази буржоазна партия, но е и един глупав човек. Те постоянно говорят, че е глупак. Аз мисля, че режисорът правилно го е изтъквал. Той наистина в известни моменти подчертава своята глупост. Но той не трябва да бъде подчертан глупак отначалото и до край. Тогава нито не бихме постигнали с една сатира, ако вземем един човек глупав отначало и докрай и го осмиваме. Такъв човек може и буржоазното общество да

го осмее. Въпросът е да осмеем представител на буржоазното общество, стълб, включен в тая буржоазна политическа система и да го осмеем. Мисля, че това е постигнато. Има моменти, когато той се показва много глупав, а в други моменти се показва обикновен буржоа, като всички други. Да не го смятаме като изключение. Той трябва да си приеме образа на един нормален буржоазен политик, за да бъде сатирата наистина силна. Аз бих направил сравнение между Арталана на Караславов и един от героите на Елин-Пелин в повестта "Земя". И двамата говорят против частичното си чувство, но в Елин-Пелин се получава друго нещо, изключителен характер, болезнен и затова стават такива неща. А Караславов казва: "Не, това си е едно нормално чувство на буржоазния човек, чувство на собственост, и това чувство на частна собственост го довежда до престъпление." Приблизително такава аналогия може да се направи и тук. Ние ще тълкуваме Големанов така, че е нормален буржоазен политик, който води антинародна политика и от наше гледище понякога е и смешен, и глупав. Мисля, че това е добре постигнато, макар че трябва да се направи още нещо.

Петър Димитров, според мене, дава в основния е линия един правен образ. Такъв може да бъде Големанов. Макар че се различава от онзи, който ние знаем от Сарафов, но ние го приемаме. Това е един сатирично даден образ. Само тук-там има моменти - аз мисля, че тези моменти са най-вече в първото действие - които той трябва да направи по-пластични, по-да идват до зрителя, не само с жестовете, не само с външните движения на героите, но и с репликите. На много места особено важни моменти, които авторът наистина осмива буржоазни политици, не достигат до публиката, а трябва да стигнат. Нещо по-вече, имаше дори един разговор между Горилков и него, където той попречи да се чуе, и другият герой като че ли не можа да си каже репликата от бързане, нервно играене, може би защото беше първото действие. Мисля, че трябва малко по-отчетливо, по-подчертано да се казват всички ония моменти за министрите, че всеки може да бъде министър, че не се иска да знаеш. Във второто действие по-добре вървеше в този смисъл, а в първото действие имаше един момент, който не бяха така пластично, така ярко дадени и със словото, и с жестовете. Като се оправят те, може ми се струва, че това ще бъде един прекрасен образ на Големанов. Той и сега, общо взето, е добър, но тези

работи трябва да се изправят. Аз бях си отбелязал точно в кои моменти е това.

Освен туй, аз имах такова впечатление, че той прибави известни неща. Аз не съм чел сега пиесата. Не знам в момент на творчество ли ги прибави, или нарочно. Например прибави: "Патки с патки!" Това го няма. И на още едно място прибави: "Изтънчаваша го". Но повечето от моментите бяха много хубави. Аз съм си ги записал за второто действие. Като се оправят тези неща, мисля, че това ще бъде много добър образ.

Пак във връзка с образа на Големанов трябва да кажа, че бистът не е много добър.

ОВАХДАТ СЕ: Това е само макет.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Добре, тогава.

За двамата от народа, за кмета и учителя. От края на пиесата е ясно, че те са хора, които един вид изобличават, изказват едва ли не отношението на публиката, на народа към този човек. Те го заплюват. В такъв случай трябва да се помисли не са ли те дадени малко повече карикатурно, отколкото е нужно, за да играят тази роля? Не знам защо съм си внушил, че учителят Владимир не е толкова стар. Забравил съм по-рано кой го играеше.

СТЕФАН САВОВ: Кисимов го играеше.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Но мене ми се струва, че тук е даден твърде стар. Това е един честен човек от народа, учител, който без да има никакво особено отношение към политическите събития, изпълнявайки волята на народа, моли и т.н. Не бива да се поставя така карикатурно. С това изобличение, което те отправят, макар и към биста, все пак те са изразители на отношението на народа, на честния народ, на публиката. Трябва да се помисли по тези образи, да не са така карикатурни, жалки. Жалки могат да бъдат в такава обстановка, но да не са така много карикатурни.

Чавдаров наистина е един смешен стар ерген, но той се движи на сцената твърде понахвратно, дървено върви. По-естествен човек трябва да бъде, един човек от дипломатията. Имаше нужда да бъде представен така. Или може би той не е усвоил ролята си. Не знам на какво се дължи.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Изглежда, че той сам се плъзга по такава линия.

ГЕОРГИ ДАНЕВ: Също така - забравил съм как е в пиесата, но и да съм го забравил, това не е важно - в първото действие защо жената на Големанов толкова много плаче? Така ли е в пиесата?

Н.О. МАСАЛИТИНОВ: Скарала се е о него.

ГЕОРГИ ДАНЕВ: Нека се карат. Няма значение. Но много плаче там. Мисля, че няма нужда да плаче. Нека си се карат. Той ще си дава тон на жената, както остава това в семейството и другаде. Но според мене нямаше нужда да плаче, не е нужно това.

Сънят в първото действие също беше много мрачен. Той наистина губи на карти, пиан. По-нататък беше по-добър. В първото действие не беше убедителен.

Бабата разбира се е добре.

Нямам други особени бележки.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Да се кани ли Комитетът?

ГЕОРГИ ДАНЕВ: Разбира се, че може да се покани.

Аз мисля, че особено Петър Димитров е постигнал много нещо в дребни жестове, в държането си, дава един много хубав, един жив образ. Само в първото действие трябва повече пластика и думите да бъдат по-ясни.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Кога да гледаме и другите двама изпълнители на Големанов?

ГЕОРГИ ДАНЕВ: Не знам дали е нужно това. Защо се поставя въпроса с това, да гледаме и тримата големановци, та кой да представим пред Комитета ли?

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Не се поставя такъв въпрос.

ГЕОРГИ ДАНЕВ: Защо тогава трябва да гледаме и тримата изпълнители, докато не е свързано това с поканата на Комитета? Аз мисля, че можем да поканим Комитета сега, защото спектакълът в основата си е готов.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Аз нямам повече какво да кажа. Приемам обрза на Големанов, но бих казал малко да се разнообрази. В какъв смисъл? В смисъл, да се изтъкне комичното. Тук има маса неща, които просто пропадат. Много комични моменти, които трябва да стигнат до публиката и които имат изобличаваща сила, пропадат. Например, "в двореца ^ивлизаш ^икато у дома си" пропада. Също в разказа, където разправя за баба Гицка, много неща пропадат.

ОЛГА КИРЧЕВА: "Цепи се" не се чу, съвсем се губи.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ:

~~КАРИКАТУРА~~: Именно. По този начин ще посочим неустойчивостта на тези буржоазни партии. Такива важни неща пропадат.

Струва ми се, че първото действие е доста равно в проведане и изтъкване, в акцентирание именно на комичните сатирични елементи. Най-много ми допадна Петър Димитров в третото действие. Там той е най-отчетлив, най-добър и в ритъм, и в показване на големината и т.н. Аз мисля, че големината трябва да личи и в другите две действия, особено във второто действие, когато вече става дума, че той ще стане министър. Тези неща трябва да проличат. Там вече той трябва да почне да лети, да се повдига.

За Пенчо искам да кажа следното нещо. Моля, че не трябва да бъде такъв кретенизиран. Та нима ще изпратят такъв пълномощен министър в странство! А те го гласят за пълномощен министър. Ние знаем какви са пълномощните министри. Те са мазни, зализани, с добри маниери. Аз мисля, че тогава ще се получи по-голяма комичност в образа. А така се получава нещо направено нарочно.

Искам да кажа за Вачев в момента, когато прави обяснението в любов. Твърде искрено прави това обяснение, като че ли действително е влюбен. А аз мисля, че той гони това момиче заради зестрата. Може да се потърси по-друг вариант на това обяснение.

Когато звъни телефонът, за да съобщат на Големанов, че кабинетът пада, аз бих казал мизансценно Големанов да бъде на другия край на сцената. По този начин ще се получи по-заострено комично положение. Той да се спусне през цялата сцена - ето, съобщават му, че става министър, да грабне телефона.

МАГДА КОЛЧАКОВА: То беше така, но се измени.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Когато двамата, Горилков и журналистът се разправят, телефонът иззвънява и двамата да се спуснат към него. Трябва да се търсят такива остри комични положения, които ще разнообразят пиесата и ще ѝ дадат свежест. Сега се получава доста голямо еднообразие. Сатирично-комичният елемент малко не е изтъкнат на преден план и се получава еднообразие, едва ли не такива драматични кръгове, които смятам, че не трябва да ги има. Трябва да се поработи над тази страна.

Например, интересно е туй и трябва да се подчертае: "Бог да прости единия министър, да живее другият министър!" Това също не е подчертано. Това е много важно. Това показва отношението на тези

хора към обществените порядки и отношението на хората към тях. В туй отношение въобще не трябва да се поработи върху пиесата.

Мене не ми е ясно каква е тая странична врата, гдето влизат и излизат, на спална ли е, на кухня ли.

СТЕФАН ДАНЕВ: На трапезария.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Не е ясно.

СТЕФАН ДАНЕВ: Върхът е там.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Когато има имен ден, ходи се в много стаи, дори и в кухнята.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Тези стълби напомнят на нещо по-семеино, където чужди хора няма да влезат. А оттам идват и баба Гицка, и всички външни хора.

МОИС ВЕНИШ: Това е семейна вечеринка.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Покира малко това нещо.

На Иван Стефанов в първото действие не му се разбира много.

Това е, което нмах да кажа.

Мисля, че Комитетът може да се покани, но не трябва да се поработи сериозно, според мене, именно върху това, да се изтъкнат сатирично-комичните елементи. Без тях пиесата губи извънредно много от своята политичност, от своето значение. Ине като че ли играем някаква драма, а не комедия. Комедийните елементи малко са изтъкнати, малко личат. В салона имаше толкова хора, а публиката не се смее. А пиесата гъмки от комедийност.

ОЛГА КИРЧЕВА: Аз искам да попитам: в третото действие не е ли кулминацията в развитието на образа на Големанов в смисъл, че то вече стига, че той вече хваща министерския пост. Мене ми се струва, че тъкмо там той е най-развикрен. А третото действие пада някак си у другаря Димитров.

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: Второто действие е кулминационната точка и там той стига до своята напрегнатост. В третото действие той е вече спокоен, той е почти сигурен, че е министър. И от това изненадата е още по-голяма и още по-силна. И така трябва да бъде.

ОЛГА КИРЧЕВА: Мене ми се струва, че е някак си много отпуснат

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: Във второто и третото действие той е по-добре. Във второто действие той постига тая кулминационна точка и там играе най-много със своята повишена нервност, която е необходима за ролята. В третото действие настъпва вече известно успокоение. Той

е вече почти сигурен, че ще стане министър и е изненадан от съобщението. Ако е подготвен за тая изненада с цялата си нервност, както е във второто действие, ефектът не би бил такъв, който трябва да се получи в третото действие. Според мене др. Бениеш трябва да обърне внимание на Димитров за първото действие, защото там той почва високо. На еднаква височина играе в първото и второто действие, а в третото действие вече отпада, което е правилно. Но според мене известно разграничение у др. Димитров в разкриването на образа трябва да се направи тъкмо в първото действие. Той там не е това, което е във второто действие. Съобщението, което идва откъм, вече му подсказва и го подготвя за онова, до което той стига във второто действие. Отначало той дори няма никакви намерения да става министър. Веднага го подлудява това, което му съобщава Бичо, че Ангелов се е поминал и че негов ред е да става министър. Оттук нататък трябва да расте неговото подлудяване, така да се каже, и оттам да дойде неговото големиство: той вече ще бъде министър, той ще получи нещо, за което цял живот като народен учител е мечтал.

Като отвори вратата на шкафа, видяха се никакви дела. Аз мисля, че може да бъде кабинет на някакъв софийски адвокат или нещо подобно, който може да стане министър.

Други неща ми правят впечатление. На Димитров и на др. Бениеш бих пожелал, първото действие да не почва със същия тон, който продължава и във второто действие. Все тази напрегнатост. Боим се, че някъде ще се скъса. И аз имам тези опасения. Той, е много темпераментен артист, но този темперамент не би трябвало да се проявява още в първия момент в такава степен, така силно.

Когато се поставя отново една пиеса, каквато е пиесата "Големанов", опасност, според мене, може да има главно по две посоки. Ако ние се поманим по това да я направим много свършена и я обременим с някакъв текст, ~~той~~ в същност би я принизил в художествено отношение. Тук, за щастие, няма такъв случай. От друго нещо се боя: да не би като се запазят чертите на Големанов от миналото, да не направим съвременни от днешно гледище другите действащи лица, като сме ги облекли по един такъв начин. Бениеш ще каже, че тогава такава е била модата. Например, за др. Лидия Щелкунова не мога да кажа, че играе лошо, играе добре, но тя открива, тя разкрива такива едни неочаквани неща, които не е приятно поне на мене да ги гледам. Вена

е по-скромно момиче. Струва ми се, че независимо от това, че играе никакви съвременни танци, все пак би трябвало по някакъв начин да бъде в облеклото си по-инъи, не облекло, което я разкрива изцяло пред зрителя. И не само Чавдаров, а мнозина в залата ще я позелаят. Мисля, че в това отношение би могло да се направи нещо.

Същото нещо бих могъл да кажа и за Иван Стефанов.

Калоянчев във второто действие като че ли се явява като някакъв хашлак. Този другар, който все оде не е суинг, в първото действие е добър пред сестра си, но пред баща си той не трябва да показва толкова своята извънредно много голяма съвременна външност.

За Магда Колчакова - не защото присъствува тук и се боя, - намиран, че тя е добре.

Ако трябва да си кажем думата по това, да дойде ли Комитетът, мисля, че в скоро време може и трябва да се покани Комитетът да види репетицията и да си каже думата.

По отношение на тримата изпълнители на Големанов. Те бяха още отначалото определени от др. Бениеш. Той си искаше Петър Димитров и отсетне дойдоха Никола Попов и Петко Атанасов.

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ: Ако приемем, както се каза, че действието, което гледахме на сцената, става след войната, 1927/1928 година, мене ми се струва, че много сериозен недостатък е това, че простацината у тези хора е така демонстрирана на сцената. Мене ми се струва, че тя трябва да се разкрива постепенно, като се разчуи тая външна форма, фалшивата форма, която те искат да приемат, за да прикрият простацината. Тук се губи и от сатирата в пиесата, и от хумора, който има. Мисля, че по този въпрос трябва да се помисли сериозно и да се направи необходимото.

Второ, аз смятам, че има известно разностилие в костюмите. Да речем, шепката. Идва с един костюм първият път, който и сега, в момента, е модерен.

Н.О. МАСАЛИТИНОВ: Английски костюм. Такъв костюм е модерен от панти века.

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ: Той много прилича на сегашните. Да се намери нещо, което да е по-близко до другите костюми. Идва на вечерята с дълга рокля, която е съвсем друг стил. Мисля, че тук трябва да се направи нещо.

И трето, аз бях на балкона - там винаги много хубаво се чува -

но въпреки това много реплики на Големанов се губят, не се чуват, други даже не се изговарят докрай, букви се изядат и т.н. Това е, което имах да кажа.

Н.О. МАСАЛИТИНОВ: Аз мисля, че трябва вече да покажем на Комитета тази пиеса. Разбира се в тая комедия-сатира Петър Димитров играе добре, но все пак му липсва хуморът, който би се искал.

Второ, от всички изпълнители може би Петко Атанасов ще бъде по-интересен в тая роля. Но Димитров добре играе.

Съгласен съм с това, което каза Цанев: защо плаче жената на Големанов в първото действие?

После, в началото на първото действие паузата тоже не е нужна за една комедия.

Костюма на Вена никак не приемам.

Говорим за икономии, че иманозът е много. Но тук декорите не позволяват да бъдат толкова хора, като Балютки в буре. Защо са толкова хора?

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Ще помислим по този въпрос. Кажете си мнението. Три-четири двойки може да се намалят.

Н.О. МАСАЛИТИНОВ: После, Кирчев, който ухахва Вена, просто я пипа. Буржоазно! Той, дявол знае, какво делат. Не може така.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Той знае какво дела! Кажете Вие какво мислите по този въпрос, може ли да се кани Комитетът?

Н.О. МАСАЛИТИНОВ: Да, може да се кани Комитетът. Мисля, че при по-голяма публика много нещо ще стане на място.

После, не се чуват думи. Аз седях на балкона и не чувах думи. Въобще във Филамала акустиката е лоша. От шести ред нататък не се чува.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Към средата обикновено не се чува.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Да, от шести до единадесети ред пропадат.

ИВАНКА ДИМИТРОВА: Мене ми хареса пиесата много. С образа на др. Петър Димитров съм съгласна. Но мисля, че той трябва да намери действително по-голямо тоново разнообразие, защото става еднообразен и преставащ никак си да го слушам, особено в първото действие, независимо от това, че говори твърде неясно и много реплики пропадат. Трябва да обърне внимание и на това, да не вика. Прекалено много вика. Мисля, че това пречи на образа. Той е уверен в успеха

си и няма защо да пада в такава прекалена нервност, там, където трябва, и там, където не трябва.

Що се отнася до неговата дъщеря, сина и гостите, мисля, че са излезли никак си от релсите. При разкриване на буржоазното общество все пак трябва да има една мярка, на която трябва да повярвам. Щелкунова със своето държане там, с образа си, извънредно много прехвърля тая мярка още от самото начало, от първото действие. Прекалено вулгарно, като че ли виждаш някаква кабаретна артистка, а не дъщерята на едно буржоазно семейство.

Същото това го има в първото действие и в сина. Нямах само един пиан младък, който има не извънредно държане, но все пак външно се показва горе-долу прилично, а имаш един пущт, уличен човек.

В третото действие имаше една девойка с червена рокня. Направо казано като че ли гледаш кабаретна артистка.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Може би е такава.

ИВАНКА ДИМИТРОВА: Казвам как изглежда от салона.

Всички тези танци, които се играеха, ги помним. Те се танцуваха в буржоазното общество като нещо красиво, въпреки че бяха грозни. А те ги играят съвсем отпуснато. Мисля, че рижисорът трябва да поприбере, да организира тяхното държане, все пак да има някаква мярка. Тази дъщеря трябва да бъде дъщеря на този баща, да не бъде някоя дъщеря взета кой знае откъде.

Пенчо Петров също мисля, че трябва да влезе в една нормална дреха на един буржоа, на един дипломат. Той прекалява.

Много ми хареса Пенка Василева. Просто чудесна. Толкова много хумор, такъв прелестен образ прави.

Магда Колчакова и Петър Василев също много ми харесаха.

За третото действие. И според мене нещо липсва в третото действие. Правилно е, че това действие е развързката, като че ли всички са постигнали желанието си с постигане желанието на Големанов, но може би липсва - не мога да намеря думата - нерв, радост от събитието. Няма го още събитието в третото действие, и никак си спектакълът пада, въпреки че там е развързката. Но спектакълът се развива, дори расте с този финал. Спектакълът, като резултат за нас, за публиката, трябва да расте, а нещо му липсва. Мисля, че той е в масовите сцени. Аз мисля, че Големанов там не е изтъкнат, той е много смесен в масата. Може би трябва навътре да се изтегли.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Ще разтоварим малко.

ИВАНКА ДИМИТРОВА: Може би със същите хора режисорът ще постигне това. Но да отделят Големанов, да се почувствува и неговото държане, и едно, и друго, и трето. Има малко невероятни мизансцени, засобиналят писалището без нужда, една и съща девойка три пъти го засобикаля, вземат стола отгоре, когато точно до тях има кресло, където той да седне.

ОЛГА КИРЧЕВА: Там му се завъртява главата.

АСПАРУХ ТЕМЕЛКОВ: Слугинчето чака, за да донесе стола.

ИВАНКА ДИМИТРОВА: Не се чувствува, че му се е завъртяла главата. Третото действие пада. Такова е въздействието върху публиката. Много, че режисорът също трябва да помисли върху това.

СТЕФАН САВОВ: Ние сме гледали в ролята на Големанов нашия голям артист Кръсть Сарафов. Той беше, разбира се, истински Големанов, и той създаде, така да се каже, пиесата. Но не трябва да забравяме, че Кръсть Сарафов беше еднакво силен като драматичен артист и като комедиец. Така че той можеше да дава и комичното, да подхвърля комични реплики, и да играе драмата в комедията.

Петър Димитров разбира се е постигнал много нещо. Това, което не може да даде Петър Димитров, ще го видим в другите изпълнители, защото всеки ще даде нещо свое. Обаче и на мене ми направи впечатление, че те почнаха много повишено първото действие и второто действие остана на същото равнище. Редко е в българска пиеса роля като Големанов, която расте, расте докрай. А тук именно така е създадена. Тя държи цялата пиеса. Значи, да се обърне внимание така да се направи, ако може, разбира се, в следващите една-две репетиции, да почне ниско, и да расте, да расте, и във второто действие да бъде, както казва Лилиев, кулминационната точка.

Каза се, че третото действие пада. Пада, защото Димитров каквото и да прави, и да говори, той чака да иззвъни телефона, за да му се обади шефът и да му каже: "Хайте, честито, готово!" Това го няма в живота му и затова се струва, че третото действие пада. Ако има това, няма да се чувствува, че действието пада.

Още в първото действие аз забелязах, че той е много нервен и ръцете му треперят. Няма защо да бъде това в първото действие. Там той се надява, уговорил е, но няма защо да трепери. Във второто действието трябва да почне, а в третото действие той трябва най-

много да трепери, защото чака и не знае какво ще стане. Обещано му е, но не се знае какво ще стане, докато не му каже шефът. Затова малко пада третото действие.

Билкав не съм съгласен с облеклото на Вена. И на мене ми прави неприятно впечатление.

ОЛГА КИРЧЕВА: Държането, не облеклото.

СТЕФАН САВОВ: И облеклото. Тя е съвсем разголена.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Кое е разголеването?

СТЕФАН САВОВ: По едно време излезе блузата ѝ.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Така се носят - паднали блузи.

СТЕФАН САВОВ: Не знам на онова време можеше ли пред баба си и майка си да излиза така едно момиче. Искаме да ги представим зози. Имаше ли тогава зози? [?] Тогава още нямаше зози. Те излязоха по-късно. Много неприятно впечатление правеше. Другояче я облечете.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Работата не е в облеклото, но в държането. Една жена може да бъде гола, и да не предизвиква.

СТЕФАН САВОВ: Във всеки случай, има неща, които трябва да се оправят.

След това никой не каза нищо за една роля в пиесата, която е много важна и която е втора в пиесата. Това е Бичо Горилков. Според мене, още нещо се иска от Горилков, от нашия прекрасен колега Комфорт. Вижте какво: ако Големанов е Големанов, то Горилков му е сниската. Аз като ходя тук и направа такова движение, и моята сниска ще направа такова движение.

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: Това го има донякъде и това е най-хубавото в постановката.

СТЕФАН САВОВ: Няма го достатъчно. Аз ще ви дам един пример със съветския театър. Знаете в "Щорх" за онзи моряк. Каквото става на сцената, онзи го преживява. Той няма думи. Това е Горилков тук. Каквото става с Големанов, веднага се отразява на Горилков. Не е отразено.

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: Има доста, но не е достатъчно.

СТЕФАН САВОВ: Аз гледах доста важни моменти. Той прави нещо, ама не е както трябва. А той трябва просто да гори. Той е втори Големанов. Той му е сниската. Направете нещо. Обърнете му внимание, че още повече трябва да гори.

Някои се изказаха против Пенчо Петров. Имал съм случай да се запознавам в онова време с изпълнителни министри и разни аташета, и ви уверявам, че бяха тактита: тъни и глупави, излъскани и така облечени, и не са прочели нито една българска пиеса. Където недейте го пиша.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: Той е повече глупав, отколкото трябва.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Той е кретен, вън от стила е.

СТЕФАН САВОВ: Мене ми се струва, че в третото действие всички там, които са близки на Големанов, също така много излизат, влизат, нещо правят, обаче те също чакат какво ще стане. Те също са в това напрежение, защото те всички зависят от Големанов. Ако утре Големанов стане министър, този ще получи служба, онзи ще получи служба. Няма го това. Като че ли само Големанов е този, който мисли за тази работа, а другите не мислят. И жена му, и дъщеря му мислят за това. Но това не е достатъчно. Това са все близки на Големанов хора, които имат интерес той да стане министър. Това не е достатъчно подчертано.

Верно е, че Марин Топев е много стар. Той трябва да бъде по-млад. Защото Големанов казва: "Ще го задържим", а онзи отговаря: "Ние не си го даваме". Как ще го задържи, когато той е далеч толкова, грохнал? Аз мисля, че той е млад, че той е 40-годишен.

ГЕОРГИ ЦАНЕВ: И тази реплика се изпусна. Той казва: "Това е новият директор на нашето училище".

СТЕФАН САВОВ: Но пиесата е готова и може да се покаже.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: И аз ще почна с това: действително пиесата може да се покаже на Комитета. Хареса ми като спектакъл. И ако др. Бениш вземе под внимание тези указания, които се направиха за някои образи тук, може да се пусне. Например, в първото действие Петър Димитрови почва така напрегнато. Но се отнася до образа на Петър Димитров, аз мисля, че в третото действие има едно естествено не падане, а естествено успокояване, защото Големанов се чувства вече министър. Ако не се чувствуваше така, ако той чувствуваше това напрежение, да чака разговор по телефона, с който да му потвърдят, че става министър, наистина нямаше да го има това самооболщение, това самочувствие за приказване, този ритъм на министър, който така и така се ръкува и има такова отношение към другите. Така че в първата част на третото действие има не падане, а успокоение.

СТЕФАН САВОВ: Сам казва: "Вчера беше Търговията, сега е Бенеделието".

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Не. Големанов не се възнува от това, че е министър.

ОЛГА КИРЧЕВА: Тогава възненето от туй, че е министър, го няма.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Аз мисля, че се получава това възнение.

При Шелкунова, според мене, вината не е в облеклото, а в това, как се държи тя. Държи се така, като че я виждаш гола. Има по-разголени, но нейното държание минава границите. Има нещо вулгарно и в отношенията ѝ към бащата, и към майката, и към младежта наоколо. Може да се направи бележка по-сепитично да прави тези работи, ако може. Незнам.

Искам да кажа нещо и за учителя. Съгласна съм със забележката, че трябва да бъде по-млад, понеже казва, че той е бъдещият директор. Това е новото, което се е явило там - нашият честен народен учител.

Мене ми се струва, че Бениш ги е подвел и тях под тая комедийна обрисовка и се получава така, че когато те действително се възмущават, не можеш да им съчувствуващ. Камбуров не го виждам като искрен човек. Аз го възприемам по-скоро като пиян, който почва да изса, да тъпче, да се възмущава. Аз не го виждам като честен човек, който се е възмутил от този, който може до такава степен да ги измами. Там е фактически единствената чиста искра на възмущение срещу Големанов у тези двама хора. Аз мисля, че те трябва да се задълбочат повече и да се дадат по-чисто. Положението им е комедишно и сатирично, а може да не им се дават такива бон. Мисля, че това би допринесло за плесата, ~~и~~ тези двама положителни хора, да се видят в по-друга светлина.

В третото действие и къде още имаше масови сцени, не мисли, че са много хората на сцената. По-скоро Бениш трябва да ги раздвижи на групи и да им даде конкретни задачи и няма да тежат като компактна маса, застанала зад семейството. Да има повече въздух между тях. Тогава може би и Големанов ще се отдели като отделна фигура, за да може да има едно противодействие срещу себе си. Много е компактна масата, натрупана зад Големанов.

И това слугинче не ми харесва. Не знам откъде сте го взели. Какво значи това спиране по стълбите като тичаше? Аз не разбрах зачаканата му. Уморено ли беше? И пак почна да тича нагоре по стълбите и се обръща. Поставена му е специална задача от режисьора, но невъзприета от момчето и неизпълнена. Да му се помогне нещо, да му се каже.

Аз не съм гледала друга постановка на Големанов и не знам Кръсть Сарафов как е играл. Само съм слушала, че е направил голям образ и е създавал в съзнателност Големанов. Но на мене развитието на Петър Димитров като образ ми хареса. Аз съм съгласна, както каза един колега, че хубаво би било да има комедийната жилчица на този образ. Но аз го приемам. За мене този образ е убедителен.

Магда Колчакова ми хареса много. Ярко еснафско петно, чудесна!

Петър Василев ми хареса, но да няма, когато тя го дърпа, то негово типично отпускане и дърпане на телото - нещо, което ми напомня на много други роли. Той е толкова семпъл човек, че няма нужда с тези външни краски да го правите такъв.

Комфорт е също убедителен, но аз чувствавам нужда някъде да отговаря той на Големанов с реплики. По автора няма такова нещо. Той има да прави само някакви мимически потвърждения. Много големи паузи има. Само мимическо съгласуване, само физически действия има. Няма реплики срещу Големанов, с които да отреагира своето състояние. Би могъл повече да се разнообрази. Той има възможност и би могъл да направи това. Иначе маската му е хубава.

За перуките. Ужасни! Никак не ми харесват. Чувствуват се бръчките им, залепените работи. Петър Димитров като си надигне челото, веднага се напигат някакви страхотни бръчки от лепенките.

СТЕФАН ВЕЛИКОВ: Нашият театър трябва да помисли по този въпрос. Перуките са правени както преди 50 години.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Много грозни ми се виждаха.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Нали за това пратихме перукера в Москва.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Без материали нищо не може.

Искан да кажа две думи за Пенчо Петров. Съгласна съм напълно че трябва действително да посъбере този образ. Няма защо по външния да охарактеризира тези отрицателни пълхове на Външното министерство.

терство от миналото. Много повече ще допринесе и ще въздействува, ако с тая външност бъде малко по-непринуден, по-жив човек. И затова не ми е достатъчно убедителен. А той има възможност и с гласа си, и с фигурата си, и с маската си, да бъде такъв.

Ценка Василева много ми хареса. Много хубав образ и носи комичен елемент в себе си. Приятна за гледане.

Не ми са достатъчно убедителни тези двойки-двойки, които излизат. Мизансценът ли е малко неудобен? Не се получават ярите петънца, каквито би трябвало да се получат.

ОБАЖДАТ СЕ: Мизансценът ли?

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Не. Тези двойки, които излизат. Делкунова с Васко Вачев. Той трябва да бъде излюскан човек от тогавашната кариера, но да няма искреност. А той на места има топлота, което свършено не е необходимо. Той е човек само на маниери.

КРЪСТИ МИРСКИ: Както стана ясно от изказванията на другите, и според мене пиесата е правилно разкрита, хубаво разкрита. И идейно-политическата страна е изяснена, изострена. Според мене представлението е сполучено.

Какво бих имал още да пожелая? В първо и второ действие, според мене, има един-единствен образ, който няма никакво разрешение. Всички други си имат своето ясно и конкретно разрешение и може да им се пожелаят някои неща. Но това са подробности. Но един образ ми се вижда неразрешен. Това е образът на Големанова. Аз не мога ясно да си определя, ако не съдя от текста на автора, какъв човек е тя.

МОИС ВЕНИИШ: Тя днес маркираше. Тя е болна. Даже беше облечена с кожухче.

КРЪСТИ МИРСКИ: Тогави за нея може би това е обяснението. Все пак трябва да конкретизира нещо, някакво разрешение на образа да се намери. До мене то не стигна.

За третата картина бих казал, че има доста образи, които, според мене, не са изкусурени. Например образът на Борис Сарафов за мене е неясен, не го разбирам добре. След това Вена, Кошницка и Грубешлиева, тези трите ми се струва, особено Вена и Надка, би трябвало малко да се поприберат от една страна, а от друга страна би трябвало да се съобразят с присъствието на публиката. Не да общуват

с нея, но да поднесат на зрителя това, което правят. Те никак си поглъщат всичко в себе си и излизат от рамките на стила на една такава пиеса.

С пианеса трябва да се поработи специално. Там би трябвало всеки да получи една конкретна, ясна задача, още повече да се отделят един от друг, да се индивидуализират повече и въобще би трябвало този пианес да захвее повече. Засега там всичко е до голяма степен общо.

Много ми се харесаха Петър Василев и Магда Колчакова. В този дух би трябвало да бъдат разрешени и другите образи. Съвсем недопустимо е, и което най-малко бих приел, тази сцена, където кметът и учителят остават сами, след като са получили свитката на Големанов. Особено Камбуров. Ами това е вече съвсем несериозна работа. Той играе някакъв си пианина. Дори просто недостойно, бих казал, за неговото положение и за участието му в едно представление в първия театър на страната. Не знам точно какво разрешение би трябвало да се потърси. Наверно би трябвало тези образи никак си да останат по-сериозни, по-сепли за зрителя. Но не би трябвало в никой случай, особено Камбуров, да бъде това, което е. Това е смешно, дилетанщина, на нищо не прилича.

Декорацията, според мене, е много сполучлива, и предполагам, че това е мнението и на другите, макар че не се показваха по този въпрос. Много харесвам декорацията.

От костюмите някои действително би трябвало да претърпят малко преработка, главно востъпа на Вена, който като че ли излиза вече от рамките на приемливото.

Петър Димитров ми се струва, че е необходимо да съобрази повече своя ритъм с ритъма, който отбелязват събитията, в които той участва.

НИКОЛАЙ ЛИЛИВ: Другите се определят от неговия ритъм.

КРЪСТЪ МИРСКИ: Определя се и от ситуациите, в които той е поставен. А при него всичко минава на една линия, на нервност и напрегнатост. Наистина има моменти, където преставаш да го слушаш, поради това, че той прекалено много трепери, възмуща се, повтаря десет пъти една и съща малка думичка. И това, проведено през първите две действия, остава еднообразно. Би трябвало да се разнообрази

Чавдаров и вдовицата Грубешлиева. Те са интересни, защото тя му разправя за Шопен и за незначително, а той гледа нататък. Ти си ги турил много назад и някак си се губи това. Ти си ги турил до откритата врата и пропадат.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Веднаж са тук, друг път са там, и пропадат.

СТЕФАН САВОВ: Ако може някак си по-напред да ги изнесеш. Губи се. А то е интересно, комично. Тя му разправя за Шопен, за Вагнер, а той гледа нататък.

МИХАИЛ ДЖУНОВ: Пиесата, така, както е поставена, и се игра, я приемам изцяло, и смятам, че може в най-скоро време да се гледа от Комитета.

Бележките, които се направиха от членовете на Режисорския и Художествения съвет, в болшинството ги приемам, и смятам, че режисорът ще се съчета с тях.

Не искам да повтарям казани неща. Но понеже ние имаме през декември избори в нашата страна, тази пиеса час по-скоро трябва да се пусне. Тя ще изиграе огромна роля.

Някои от другарите тук засегнаха въпроса за учителя, за кметта и за слугинята. Авторът с много пестеливи средства е дал тези два-три образи. Но те са все пак образи взети от средата на народа долу. И мене ми се струва, че тук режисорът е допуснал слабост, като не е определил отношението на тези хора.

Не е ярка така групата на масите, показана в пиесата, но в лицето на тези двама-трима, съвсем скромно дадени от автора, режисорът може за времето, което остава до излизането на пиесата, да покаже тяхното отношение към тази действителност.

Ярки петна в пиесата са образът на бабата, на Магда, на Петър Василев. Смятам, че макар и малки образи, но актьорите са направили хубави образи. Смятам, че и тези малки образи с помощта на режисора могат да бъдат по-ярки петна в пиесата и да допринесат за отношението на нашата публика по настоящем към тази действителност.

ЕМИЛ СТЕФАНОВ: Другари! Аз мисля, че добре беше др. Петър Димитров да прослуша нашето заседание и той самия да каже мнението си за това, дали пиесата е готова, и той да вдигне глас за това,

да дойде Комитета, въобще да вдигне завесата на премиерата. Мене ми се струва, че той роля, която е доста трудна, създава още едно неудобство за него. Това еднообразие, за което говорят другарите тук, се получи не от друго, а от това, според мене, че в ролята още не са намерени подробностите достатъчно, няма ярки отсенки, да видиш ние каква мисъл минава през главата му, за да постигнеш той в следващия миг така и така. Затова се получава и една такава нивелировка в поведението му. Изглежда, че текстът още го мъчи и той прибегва до тези външни средства: ^{вгление} повтаряне на думи. А това може да се задълбочи в края на краищата по-нататък. Това е комедия. Финалът, според мене, той изигра технически по тази причина.

И втори въпрос. Считам, че режисьорът трябва да иска от изпълнителите на някои от младежките роли, синът, дъщерята, Кошницка, Грубешлиева, повече искреност. Независимо от това, че са комедийни образи, все пак трябва да се играят убедено. Има много показност: ето, аз съм дъщеря на парвеню, ето, аз съм наивна, ето аз съм ханшак и т.н. Значи, ярък представител на актьор, който не вярва ^в ^{което} това прави, според мене, ^е др. Грубешлиева. Тя се държи доста отгоре, по повърхността на образа. Това не е образ със съдба.

АСПАРУХ ТИМЕЛКОВ: Тя се докарва.

ЕМИЛ СТЕФАНОВ: Образът на героинята се докарва, но тя самата не вярва, че се докарва. И смехът ѝ е доста фалшив. Трябва да ѝ убеди, че това е една жена, която на всяка цена търси мъж да се ожени и трябва да се ожени. Това ѝ е съдбата. Това е обстоятелството, с което тя ще го спечели.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Магда! Ти ще участвуваш ли в изнасяването?

МАГДА КОЛЧАКОВА: Аз съм толкова вътре в пиесата, че не мога

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Искан да кажа, че пиесата трябва да се покаже на Комитета. Смятам, че всички неща, които се отбелязваха като положителни, ^{наистина ги има,} режисьорът и артистите са ги постигнали. Има, разбира се, и неща, които трябва да се още желаят, но те ще се постигнат в репетициите до изването на Комитета, а и в самите представления с публиката комедията ще расте и много неща ще се наместят.

Искам да отбележа някои сцени и образи, които не че са доста неправилно подведени, но също така още не са на такова ниво, че да са в пълното си разрешение. Такава е сцената между Големанов и шефката, която сцена все таки още няма своя комедийен ритъм. На места тя още прозвуча доста скучно.

Аз не мога да приема сцените с младите и не споделям това, което каза Емил Стефанов. В тях няма актьорско майсторство при проследване на тези задачи, да бъдат фалшиви, да бъдат неискрени за себе си. Те са чисто и просто с много бедни средства дадени.

Неясни са образите на Сарафов и на жената, която Големанов и Големанова искат да оженият за Чавдаров - Грубешлиева. Съвсем неясен образ. Изобщо при Сарафов и при нея няма никакво разрешение. А би трябвало да се стремят към някакво разрешение - и от страна на актьорите, и от страна на режисора.

Въпросът за делегацията е въпрос, на който Художественият съвет трябва да се опре. И аз бих помолил др. Цанев наново да прегледа и след това да се срещне с мене, с Бениеш и с директора, за да помислим. Тук ние можем да загазим. В драматургическия материал има известно малко противоречие, ако искаме да ги направим истински представители на народа, и прогресивни хора. Те са честни труженици, обаче в никакъв случай не можем да кажем, че това са последователни прогресивни хора.

ОЛГА КИРЧЕВА: Той ги осмива и тях.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Тъкмо за това трябва да помисли каква възможност дава драматургическия материал. Макар и не много леко, те приемат да променят името на читалище "Пробуда" в "Големанов". А в края на третата картина те произнасят присъдата, която е и наша присъда. И тъкмо там е трудността.

Ето защо много бих молил др. Цанев да прегледа текста и да се срещнем, за да имаме точно определено отношение, да няма никакво размазване.

Приеман много хубавата бележка на Мирски, по отношение на името. А и др. Бениеш - аз говорих о него - е искал ~~да не подведе~~ ^{от който още не може да се освободи и} да не подведе Марин Тошев по тази линия, но която са подведени и другите образи. Той може да се освободи. Това не е трудно. Вихме могли лесно да го постигнем.

Аз не съм гледал Сарафов в тази роля. Ще кажа, че той наистина е играл гениално. Но това не значи, че ние не трябва да играем Големанов. Петър Димитров постигна много интересни неща в тази роля. Никога няма да забравя разговора му по телефона с шефката. Той е просто несполучлив, а много майсторски направен, прекрасно предаден. Също и когато се подписва на портрета на малкия Големанчо, който е пораснал до небето.

Петър Димитров дава най-добре сатиричната страна в образа на Големанов, и това трябва да ни радва.

Разбирам бележката на Кирчева и съм съгласен с нея. Аз разбирам, че тя иска да каже на неспокойството на Големанов да продължи, а че той е в едно повишено жизнено радостно състояние, от това, че е министър и той плува в това повишено жизнено състояние, а не нервност да се получи и да има една пълна сигурност, за да се получи след това контрастът от съобщението. Вие ли като помислите, може да се отъсти това и да се получи.

Разбира се за това издребняване, за което Темелков ни наведе за първата картина, и режисьорът, и актьорите, могат да си вземат бележка.

Въобще, аз смятам, че спектакълът се изгражда, защото и режисьорът, и актьорите, са сполучливо изградили образите на Големанов.

Тези бележки, които се направиха сега, идват да обогатят още повече образите.

С пиесата също така много сме сполучили. Много полезна пиеса, която ще ни помогне много в предстоящите законодателни избори.

Наред с постиженията на режисьора и актьорите в Големанов, на всяка цена трябва да се отбележат постиженията на Пенка Василева, Магда Колчакова, Петър Василев, Лео Конфорти. Много хубави постижения.

За мене в костюмите има разлика между мъжете и жените. За мене мъжките костюми ми звучат много съвременно. Не мога да приема, че имат такива ремена, каквито имат сега - аз не знам какви бяха раменете - малко изправени, каквито са на руснаците. Аз бях тогава ученик и си спомням много добре това.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Чарлстон бяха.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: И долу панталоните - чарлстон. В костюмите

на гражданите трябва да се направи едно връждане назад. Лидия Щелкунова не мога да я приема не за костюма, а за поведението ѝ. Винаги съм обръщал внимание на др. Бениеш за нея.

Мимансът не бива да се намалява, а трябва да се обогати живота на народната сцена, която имаме, с повече конкретни задачи, които би трябвало да се дават на хората.

Постановката, другари, в генералните си линии е изградена. И в много от отделните сцени също е изградена. Трябва да бъде показан Комитета да я види. Тя ще узрее с публиката. На др. Бениеш ще бъдат достатъчни четири-пет репетиции, за да се внесат тези поправки, които се направиха и които той би приел.

АСПАРУХ ТИМЕЛКОВ: За първия състав ли говорим?

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Няма първи и втори състав. За премиерата говоря.

Поправките, които ще направи Бениеш, няма да бъдат доведени изведнаж до съвършенство, но в продължение на репетициите и представленията ще бъдат нанесени. [Имаме сполучлива постановка и трябва да викаме Комитета да я види. Разбира се, ~~показаната постановка~~ в този сатиричен план всичко онова, което се отбелязва тук като известен нюанс на комедийност, който другарите смятат, че ^{сега} Филипова, смятам, че ще се получи после, когато публиката дойде. Комедията ще узрее като комедия когато дойде публиката.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Дайте да заключим. Няма какво да прибавя към тези бележки, които направиха другарите от Художествения съвет. Повечето от тях смятам са справедливи.

Според мене, правилно, удачно театърът се е ориентирал към "Големанов". Това е успех за театъра, успех е за Бениеш, успех е и за нашия млад художник Кирчев, който направи декората и който е дал хубаво сценично разрешение за движението на хората по сцената. Това е първата работа на този млад човек и можем да го поздравим.

Какво друго нещо има хубаво в тая постановка? Има отделни хора, индивидуализация и типизация в масовите сцени. Магда, Пенка, Петър Василев и Лео Конфорти за последен път доказват, че няма малки и големи роли, а има малки и големи артисти.

Много добре са и Пенка, и Магда, и Петър Василев. Не са се поучили от тая работа нито Грубешлиева, нито Щелкунова, нито Васил

Вачев и другите.

ОЛГА КИРЧЕВА: Изолете и за материала, който те имат.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Има материал. - Драгиза е ефективна роля. Но има грешка у Бенеш. Бенеш трябва да ^{или} ^и намери по-подходящ изразен, да ги измине някак си от там.

Намтрам, че белешките за Петър Димитров са правилни. Трябва да се получи малко лекота и комедийност. Сатиричната острота у него се чувствава. Обаче ясно говора на всички трябва да стига до публиката.

Много хубав текст има в автора и следователно всичко трябва да отиде до публиката, защото в текста е разобличаването на тогавашната политическа действителност. Не е ли добре акцентирано: "Ами ако не убият?" Ами това ни навежда на 1927/1928 година, когато ставаша убийства на министри и депутати. Българската действителност въобще е пълна с такива неща.

Аз съм съгласен с др. Иванка Димитрова, че ако малко разтоварим масовата сцена, с две-три двойки, ще се освободи повече място. Нашата сцена не позволява повече. Нека Бенеш да си помисли. Особено едно младо момче много се тикаше напред да го видят. Много смешно и неудобно.

Чавдаров нека да се очисти от тая кретензация. Да играе нормален човек. Той е достатъчно схванат. Да играе нормално. У Пенчо това вцепняване го има.

Аз съвсем не мисля даже да се стига до консултация. Кметът и учителят трябва да се изработят като положителни хора. Нашият политически момент налага това. Те са изобличители. Какво има да се двоумим. Грешка е, че ние дадохме ролята на кмета на Камбуров. Други хора трябва.

На Марин Томев трябва да му се сложи друга перука. Той трябва да избегне този болезнен тон. Камбуров трябва да се надмбочи. Тези хора вършат културна работа и следователно имат съвсем положително отношение към една културна работа в селото, каквато е читалищната.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Зарезил стават.

ОЛГА КИРЧЕВА: Камбуров не е бездарен човек.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Той не трябва да върви по най-леката линия.

Но съвсем положително е необходимо Владимир да бъде едни

наш положителен учител и малко по-млад. Верно е, че в селските кметове има такова нещо. ^{Нали казват;} "Какво се правиш на селски кмет" и т.н.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Трябва и текстът да се промени. На няколко пъти поправят кмето на читалището.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Но в края на краищата излизат от това нещо.

СТЕФАН САВОВ: Защо моят роден град се казва Фердинанд? Минал оттам Фердинанд и нарекли града Фердинанд, за да може Фердинанд да даде пари. Мигар за друго!

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: А и кметът в края на краищата плъве на бюста на Големанов и го нарича жаба. Тук колебание не може да има.

Смятам, че пиесата в общи линии е много добре направена и ще зрее заедно с публиката. Трябва да викаме Комитета. Тя ще бъде един хубав спектакъл за нашия театър. Това показва колко хубави неща има в нашата класика. Догодина, дай Боже да сме живи и здрави, не една, а две класически пиеси ще поставим.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Час по-скоро да дойде Комитетът.

МОИС ВЕНИЕШ: Във вторник.

СТЕФАН СЪРЧАДЖИЕВ: Още по-рано може [✓] в събота.

ПРЕДС. КАМЕН ЗИДАРОВ: Смятам заседанието за закрито.

/ Закрито в 14 ч. и 15 м. /

--0--

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

1.

СТЕНОГРАФИ:

2.

Стефан